

12 dage gik der: Nu trækker kommuner i land om bankløse danskere

Digitaliseringsminister Marie Bjerre (V) og Ankestyrelsen fastslår, at kommuner skal sikre udbetaling af ydelser til borgere, selv om de ikke har en konto. KL trækker tidligere udmelding i land, men efterlyser en holdbar løsning.

Michael Henriksen mistede sin bankkonto og derefter sine sygedagpenge. Han har siddet hele dagen på Fisketorvet og ventet på, at klokken slog 18:00, så han kunne vende tilbage til herberget Himmelexpressen.

DANMARK 27. FEB. 2023 KL. 07.51

[JAKOB SORGENFRI KJÆR](#)
Journalist

FAKTA

Borgeren har pligt, siger loven, til at anvise en NemKonto, hvis man modtager betalinger fra det offentlige. Der er dog ingen sanktionering af borgere, der ikke kan eller vil anvise en NemKonto.

Hvis en borger ikke har en NemKonto, har den udbetalende myndighed, eksempelvis en kommune, pligt til at sikre, at borgeren får sit tilgodehavende på anden måde.

Det er myndighedens ansvar at sikre, at der sker udbetaling på anden måde, uanset årsagen til at en borger ikke har en NemKonto. Dog har myndigheden ikke pligt til at udbetale i kontanter.

Borgeren bærer risikoen for forsinket betaling, herunder for øgede omkostninger, som følge af en tilsidesættelse af pligten til at anvise en NemKonto.

Kilde: Digitaliseringsstyrelsen, Ankestyrelsen

Mange af landets kommuner undlader at udbetale ydelser til de borgere, der ikke kan fremvise en konto til digital overførsel. Derfor har Politiken på det seneste kunnet fortælle om, hvordan formentlig tusindvis af borgere hen over et år må forsøge at klare sig i kortere eller længere perioder uden deres penge fra det offentlige.

Vi har fortalt om 59-årige [Michael Henriksen](#), en tidligere tillidsmand i Coop, der er havnet på gaden som hjemløs efter at være blevet opsagt som kunde i sin bank.

59-årige Michael Henriksen har arbejdet, siden han var 14 år. Nu har banken skubbet ham på gaden. Uden en krone 59-årige Michael Henriksen har arbejdet, siden han var 14 år. Nu har banken skubbet ham på gaden. Uden en krone

Og vi har fortalt om 47-årige [Casper Enemark](#), der i 10 måneder har været uden bank og føler sig tvunget til at stjæle mad for at overleve, fordi kommunen ikke kan eller vil udbetale hans kontanthjælp.

Casper Enemark mistede sin konto i april sidste år, og han er blevet afvist som ny kunde af seks banker. Uden konto har han ikke kunnet få udbetalt den kontanthjælp, han har ret til.

Men kommunernes tilbageholdenhed med at udbetale borgernes egne penge er tilsyneladende baseret på en skæv tolkning af lovgivningen.

Kontanter eller et alternativ

Digitaliseringsminister Marie Bjerre (V), der er ansvarlig for NemKonto-reglerne, fastslår, at kommunerne har pligt til at sikre udbetaling af ydelser til borgere, der af den ene eller anden grund står uden en NemKonto.

»Som Politiken også har skrevet, har borgerne ret til at oprette en basal konto i banken. Udfordringen er, når borgerne ikke kan få en bankkonto. Det er min forventning, at kommunerne i disse tilfælde finder et alternativ, for eksempel at udbetale pengene kontant«, siger Marie Bjerre i en skriftlig kommentar.

Kontanthjælpsmodtageren Casper Enemark er et levende eksempel på, hvordan kommuner administrerer NemKonto-ordningen på forskellig, skæbnesvanger vis. Da den bankløse mand i foråret 2022 boede på et herberg i Hillerød, kunne han få udbetalt kontanthjælp i kontanter på kommunen – ligesom det skete i gamle dage på et bistandskontor.

Men da han fra september blev hjemmehørende i Københavns Kommune, der havde hjulpet ham ind i en akutbolig, kunne han ikke længere få udbetalt de ydelser, han har ret til at få. Selv vurderer han, at omkring 60.000 af hans kroner nu er spærret inde bag murene på Københavns Rådhus. »Jeg skal jo overleve og må gå og stjæle lidt for at få noget mad«, sagde han.

Politiken har spurgt digitaliseringsministeren, om reglerne er klare nok i dag, når borgeres forsørgelsesgrundlag kan stå og falde med, hvilken kommunegrænse de har krydset.

»Borgerne har ret til en basal konto i banken, hvilket er ens for alle dele af landet. Som reglerne er i dag, er kommunerne forpligtet til at finde alternativer i de tilfælde, hvor en borger ikke kan få en bankkonto. Det er min forventning, at kommunerne gør det«, svarer Marie Bjerre.

12. februar lød det fra Kommunernes Landsforening (KL), at kommunerne faktisk slet ikke må udbetale ydelser til borgere uden en NemKonto:

»Ankestyrelsen har afgjort, at kommunerne ikke skal udbetale midlerne på anden vis, men i stedet lade dem ophobe, mens man afventer, at borgeren får en konto«, lød det i en skriftlig kommentar fra Ulrik Wilbek (V), formand for KL's socialudvalg.

Politiken har siden forgæves forsøgt at få KL til at udlevere den omtalte afgørelse fra Ankestyrelsen eller oplyse, hvilken kommune den vedrører. Først i fredags fremsendte KL afgørelsen, og den viser ikke just det, som KL har påstået. Snarere det modsatte.

Sagen, afgjort 9. november 2022, handler om en borger i Odsherred Kommune uden en bankkonto, der har klaget over, at kommunen nægtede at udbetale borgerens kontanthjælp.

I sin afgørelse skriver Ankestyrelsen, at »kommunen kan ikke tilbageholde udbetalingen af din kontanthjælp, fordi du ikke har en bankkonto«. Begrundelsen lyder, at »der er ikke hjemmel til at stille det vilkår for udbetaling af hjælp til forsørgelse, herunder kontanthjælp, at modtageren har en NemKonto eller bankkonto i øvrigt«.

Ankestyrelsen skriver dog også, at måden, hvorpå kommunen sikrer udbetaling til en borger uden konto, ikke er givet. »Ankestyrelsen kan således ikke pålægge kommunen at udbetale hjælp til forsørgelse som kontantbeløb«.

Kommuner korrigerer sig selv

I KL medgiver direktør Christian Harsløf, at forrige uges udmelding ikke var helt korrekt og kunne misforstås.

»Jeg vil gerne præcisere, at kommunerne skal håndtere udbetalingen af ydelser til borgere uden en NemKonto, og det kan kommunerne så vælge at gøre på forskellige måder. Vi forsøger ikke at fratage kommunerne deres ansvar for den opgave«, siger Christian Harsløf.

Han peger på, at kommunerne kan løfte udbetalingsansvaret på forskellig vis: Det kan være ved i dialog med borgeren at overføre til en pårørendes konto, det kan være ved at give borgeren adgang til kommunens bankforbindelse, overføre til en statslig deponeringskonto eller endelig ved at udbetale pengene i kontanter.

Men hvorfor løser kommunerne ikke det her ved bare at udbetale kontant?

»Fordi det ikke er så enkelt længere. Hele kontanthåndteringen er bundet op om bankerne, men der er ikke mange filialer og kontantkasser tilbage at få eller aflevere penge i. Alle alternativer til at have en NemKonto er dårligere for borgeren, fordi de ikke får pengene direkte eller til tiden. Derfor er den bedste løsning, at alle borgere har en NemKonto, og det skal kunne lade sig gøre«, siger KL-direktøren.

Politikens research har vist, at tusindvis af borgere i kortere eller længere perioder hen over året står uden en bankkonto og derfor ikke kan få de offentlige kroner, de har krav på.

Christian Harsløf siger, at det ikke har været rart at læse om de udsatte borgere, der er kommet alvorligt i klemme mellem bankerne og kommunerne.

»Det er en rigtig dårlig situation for de borgere, det går ud over, og for den kommunale sektor, for det er ikke sådan, vi vil levere service til borgerne. Men vi er nået til et punkt i samfundsudviklingen, hvor det er invaliderende ikke at have en bankkonto, og derfor skal vi undgå denne situation, ved at bankerne og kommunerne samarbejder om at sikre borgerne, så alle, herunder hjemløse og andre udsatte, til hver en tid har en bankkonto til rådighed«, siger Christian Harsløf.

Gadejurist: Gør nu noget selv

Forleden slog også erhvervsminister Morten Bødskov (S) i bordet og sagde, at bankerne nu må finde en løsning i dialog med kommuner og socialt arbejdende organer, så borgere ikke i lange perioder står uden konto – og ydelser.

Stenbroens Jurister, der leverer retshjælp til socialt udsatte, har længe forsøgt at råbe banker, kommuner og staten op om problemerne for bankløse borgere.

Direktør Maja Løvbjerg Hansen glæder sig over, at der nu omsider sker noget:

»Politikens afdækning har vist at kommunerne ikke overholder loven, at bankerne ikke overholder loven, og at det Finansielle Ankenævn, der skal føre tilsyn med bankerne, heller ikke overholder loven. Og så er det jo ikke mærkeligt, at det bliver ved med at være et problem. Så når vi næste gang skal mødes, så må vi starte med at insistere på, at alle skal bidrage med forslag til, hvad de selv kan gøre bedre i stedet for at pege på, at løsningen skal findes et andet sted«, siger juristen.